Palestrica — o valoroasă lucrare de istorie a educației fizice*)

Lucrare de erudiție și talent pedagogic, „Palestrica" este una dintre aparițiile editoriale de seamă ale anului 1964, constituind un bogat izvor de documentare pentru toți cei care studiază, sub o formă sau alta, fenomenul educației fizice. Autorul lucrării, profesorul emerit Constantin Kirițescu, este cunoscut ca un militant activ pentru educația fizică integrată în concepția educației multilaterale. Predînd timp de mai mulți ani cursul de istoria educației fizice la Academia națională de educație fizică, continuînd preocupări mai vechi și lărgind informația, prof. C. Kirițescu prezintă publicului cititor o ediție nouă, mult îmbunătățită și îmbogățită, a volumului cu același titlu, apărut în „Editura Casei școalelor" cu 21 ani mai înainte. De la început trebuie să subliniem că noua prezentare se remarcă prin interpretarea științifică, în lumina concepției materialist-dialectice, a datelor, faptelor, acțiunilor și ideilor legate de evoluția istorică a ceea ce astăzi numim educație fizică și cultură fizică.

Operă de sinteză, „Palestrica" aduce în fața noastră tabloul larg și complex al preocupărilor milenare ale omului pentru exercițiul fizic. Dialectica dezvoltării și transformării exercițiului fizic ca factor de întărire a sănătății și de contribuție la dezvoltarea calităților spirituale se cere a fi descifrată, analizată și prezentată apoi în ceea ce are ea mai semnificativ și mai instructiv pentru epoca noastră. Prof. C. Kirițescu și-a luat această sarcină, deosebit de dificilă, de care — de la început trebuie s-o spunem — s-a achitat admirabil.

Istoria educației fizice nu poate fi înțeleasă în afara istoriei dezvoltării societății omenești, a dezvoltării relațiilor de producție și — determinată de acestea — a științei și culturii, a fenomenului educativ privit în general și în specificul său în diferitele orînduiri sociale. Pentru cercetătorul acestui domeniu capătă importanță și au semnificație datele cele mai diferite, din domenii deosebite: istorie, economie politică, etnografie, istoria artelor, filozofie, pedagogie ș. a. Se cere însă o mare putere de sinteză și o orientare ideologică fermă pentru a face din toate acestea un întreg coerent din care să nu lipsească nici un moment firul conducător, explicativ, al dependenței manifestărilor din domeniul educației fizice de condițiile materiale și sociale ale dezvoltării societății. Citind această lucrare nu se poate să nu fii impresionat de bogăția datelor și, mai ales, a ideilor pe care le cuprinde și să nu fii îndemnat la reflecții în legătură cu rolul care-i revine educației fizice în formarea multilaterală, armonioasă, a generației tinere a societății noastre. Pentru profesorii de educație fizică, pentru antrenori și activiștii sportivi „Palestrica" este nu numai un admirabil manual de istorie a modalităților și formelor de practicare a exercițiilor fizice, dar în același timp și un manual de pedagogie și metodică a educației fizice, un bogat izvor de învățăminte și sugestii. Alături de valoarea informativă a lucrării trebuie să punem, poate pe același plan, valoarea ei educativă, pentru că, parcurgînd paginile ei, ești profund impresionat de noblețea și valoarea socială a eforturilor care sînt și trebuie să fie menite să ducă la triumful mișcării de cultură fizică.

Celorlalți cititori, indiferent care este profesiunea lor și care sînt într-o oarecare măsură prieteni ai mișcării, ai exercițiului fizic sub formă de turism, gimnastică igienică sau spectacol sportiv, opera aceasta le va arăta că formele actuale ale exercițiului fizic sînt rezultate dintr-o evoluție îndelungată și frămîntată a unor mișcări care s-au desprins din procesul muncii pentru a deveni mijloace de perfecționare a ființei umane. Prin bogăția și varietatea datelor, „Palestrica" este o lucrare care contribuie la îmbogățirea tezaurului cultural și la integrarea culturii fizice în cultura societății noastre socialiste. Pentru cei care nu au avut încă prilejul să ia cunoștință de conținutul lucrării, dăm cîteva dintre ideile considerate de noi ca fiind mai însemnate, deși sîntem convinși că nici cel mai detaliat rezumat nu poate furniza o imagine apropiată de original.

În prima parte a lucrării autorul ne introduce în fenomenul educativ specific orînduirii primitive, în care educația fizică apare ca acțiune intenționată de transmitere și dezvoltare a calităților fizice necesare procesului muncii. Legătura dintre educația fizică și procesul muncii este elementul esențial al înțelegerii specificului exercițiului fizic, indiferent de modul cum ea va apare în diferitele etape ale evoluției societății. Lipsa unor date concrete în legătură cu educația fizică în orînduirea primitivă îl obligă pe autor să recurgă la izvoare diferite, în special la cele etnografice și sociologice, în care faptele se îmbină uneori cu ipotezele. Pe măsură ce înaintăm, faptele sînt tot mai bogate, manifestările variate, izvoarele tot mai numeroase. Educația fizică a popoarelor antice, în orînduirea sclavagistă, este prezentată amplu, cu lux de amănunte, păstrîndu-se unitatea materialului și a ideilor. Merită menționat faptul că în construirea imaginii cît mai fidele a fenomenului educației fizice în această perioadă autorul recurge la izvoare diferite, începînd cu poemele homerice și terminînd cu operele filozofilor. Prezentarea este departe de a fi istoricistă, ci, dimpotrivă, scoate în evidență ceea ce este valoros și semnificativ uman în teoria și practica exercițiilor fizice din epoca aceasta (caracteristica este aceeași și pentru celelalte capitole ale cărții). Subliniind însemnătatea concepției dezvoltării armonioase a individului, autorul critică în același timp acele aspecte care reprezintă amprenta de clasă, aristocratică în teoriile filozofilor sau în manifestările concrete ale exercițiului fizic în epoca sclavagistă. Descompunerea societății sclavagiste își are corespondente și în declinul ideii și instituțiilor proprii educației fizice. Sînt analizate aici diferitele cauze și influențe care vor duce în societatea feudală, pe de o parte, la disprețul pentru cultura corporală — sub influența religiei creștine — și, pe de altă parte, la practicarea exercițiilor fizice în scopul pregătirii militare a cavalerilor. Tabloul societății feudale este viu colorat și bogat în detalii sugestive.

Trecerea la orînduirea capitalistă îi prilejuiește autorului incursiuni largi în domeniul pedagogiei umaniste. Concepția renașterii — umanismul — se reflectă și în atitudinea față de educația fizică. Cititorul ia cunoștință de diferite sisteme pedagogice, de principalele idei progresiste ale lui Rabelais, Komenski, Locke, Rousseau și alții, care au contribuit la dezvoltarea pedagogiei moderne și la promovarea educației fizice printre obiectele de învățămînt. Orînduirea capitalistă este caracterizată, în prima ei fază, prin încercările tot mai numeroase de a traduce în viață ideile pedagogilor moderni, prin introducerea exercițiilor fizice în programul școlilor (Bazedow, Salzmann, Guts Muths, Pestalozzi, Herbart ș.a.) și prin eforturile de a se crea sistemele educației fizice — într-o accepțiune mai restrînsă a sistemului — (Amoros, Jahn, Spiess, Ling, Arnold). Prezentarea educației fizice din societatea capitalistă se încheie cu aspecte din cîteva țări în care ea s-a dezvoltat.

O dată cu apariția primelor încercări de constituire a sistemelor de educație fizică se pun și bazele dezvoltării educației fizice ca știință. Limitele ideologiei de clasă ale orînduirii capitaliste nu permit însă fundamentarea deplină a acestei noi ramuri a științei. Apariția marxismului, apariția concepției materialist-dialectice despre lume avea să ducă la fundamentarea științifică, alături de alte discipline, și a educației fizice. Momentul revoluționar al trecerii de la orînduirea capitalistă la cea socialistă este prezent în lucrare, dar insuficient accentuat.

În partea a doua a lucrării autorul reușește să prezinte principalele particularități ale dezvoltării educației fizice în socialism, aducînd date recente, în sprijinul înțelegerii superiorității sitemului socialist față de cel capitalist și în domeniul acesta social. Un capitol interesant prin problematica lui și modul de tratare este acela intitulat „Idei, activități, orientări și probleme actuale", în care autorul încearcă să indice direcțiile dezvoltării științei educației fizice și fundamentarea științifică — din diferite domenii: fiziologie, psihologie, sociologie, pedagogie — a educației fizice din epoca actuală. În tratarea acestor probleme autorul întîmpină însă dificultăți serioase, provocate de lipsa perspectivei istorice și de înnoirea permanentă a datelor acelor științe care pot să contribuie din plin la fundamentarea științifică a educației fizice. Astfel se explică realizarea mai puțin reușită a acestor părți a lucrării, în comparație cu celelalte capitole.

Ultima parte a „Palestricii" este consacrată educației fizice în Romînia; și chiar și numai ea singură era suficientă pentru a consemna o apariție importantă în literatura noastră de specialitate. Autorul aduce date deosebit de interesante și instructive în legătură cu dezvoltarea educației fizice în țara noastră, începînd din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi. Evenimentele secolului nostru au fost trăite de autor ca „martor contemporan" și, datorită și acestui fapt, sînt prezentate viu, convingător. Momentul revoluționar al eliberării patriei noastre de sub jugul fascist marchează începutul epocii de înflorire a mișcării de cultură fizică, devenită, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, un bun al maselor, un mijloc de dezvoltare armonioasă și de călire fizică a oamenilor muncii. Acesta este, pe scurt, conținutul operei de care ne ocupăm. Se cuvine însă să facem și unele evidențieri asupra diferitelor calități ale lucrării și unele sugestii izvorîte din lectura ei. În afara calităților de conținut și de formă literară ale lucrării, care o fac să fie citită cu ușurință, mai menționăm cîteva. Pe primul plan se impune caracterul sistematic al prezentării, exprimat în împărțirea conținutului pe părți și capitole și mai ales în tabela analitică de la sfîrșitul volumului, tabelă care este istoria condensată a educației fizice (de mare folos celor care o studiază în vederea examenelor sau alcătuirii unor lucrări). Tot aici amintim valoarea mare a notelor subpaginale, care cuprind prețioase date biografice, a listelor bibliografice care însoțesc fiecare parte a lucrării și a indexului de nume. Lucrarea este bogat ilustrată, figurile fiind alese de autor cu deosebită grijă, pentru ca fiecare să exprime ceea ce este esențial pentru înțelegerea faptelor relatate. Considerăm inspirată prezentarea figurilor acelor oameni care în diferite epoci au militat pentru ideea educației fizice pusă în slujba idealurilor umanității. Merită să fie amintite și eforturile editurii (redactori — P. Pintilie și V. Moglescu; tehnoredactor — N. Panaitide), care a asigurat o bună ținută lucrării.

Caracterul enciclopedic al lucrării este bogat exprimat în faptele și ideile prezentate. Credem că un plus de informare putea fi adus dacă la ea se adăuga unele hărți, dacă se caracterizau mai pe larg mișcarea sportivă contemporană și situația educației fizice școlare în epoca actuală, dacă se indicau principalele direcții în care știința, mai ales fiziologia, psihologia socială, cibernetica și electronica contribuie la dezvoltarea educației fizice atît pe plan teoretic cît și practic și dacă printre ilustrații s-ar fi găsit aparate, instalații, săli și stadioane din epoca noastră.

Lucrarea profesorului C. Kirițescu se impune singură, prin conținutul său de idei, prin măiestria exprimării. În toată această bogăție de date, fapte și idei există o unitate: aceea a personalității autorului care s-a apropiat și a studiat fenomenul educației fizice cu dragostea și pasiunea unei vieți întregi și care are drept concepție călăuzitoare, în înțelegerea și interpretarea acestui fenomen, concepția științifică a materialismului dialectic. „Palestrica" ne apare astfel ca una dintre lucrările valoroase de cultură din ultimii ani.

conf. univ. MIHAI EPURAN

șeful catedrei de psihologie și pedagogie a Institutului de cultură fizică

*) *„Palestrica" de C. Kirițescu. Editura UCFS, 1964.*

Pe urmele materialelor publicate

● „O... performanță: 3 puncte în 8 meciuri", a fost titlul materialului critic apărut în ziarul nostru, în legătură cu comportarea din ultima vreme a echipei de fotbal Metalul Pitești, care activează în categoria C. Printre altele, se arată că antrenorul C. Socec lucrează defectuos, nu-și întocmește documentele de planificare, iar fotbaliștii vin la antrenamente după... pofte. Clubul sportiv orășenesc Pitești ne-a răspuns următoarele: **„Articolul apărut în ziar ne-a fost de mare ajutor. Consiliul asociației sportive Metalul și C.S.O. Pitești au făcut o analiză temeinică a activității secției de fotbal, au reorganizat biroul de conducere, iar antrenorul C. Socec a fost înlocuit."**

● *Conducerea asociației sportive Marina Mangalia a fost criticată în ziarul numărul 4559 pentru lipsa de grijă în organizarea partidelor de fotbal. După apariția acestui material s-au luat măsuri ca în incinta terenului de joc să nu mai aibă acces decît persoanele în drept.*

● De curînd, ziarul nostru a scos în evidență slaba activitate a consiliului asociației sportive Minerul Cîmpulung Muscel. Printre altele, se arăta că membrii consiliului asociației nu s-au preocupat de organizarea de concursuri pentru trecerea normelor Insignei de polisportiv, nu muncesc colectiv și că nu au luat măsuri pentru desfășurarea unei activități continue în toate sectoarele de producție. După apariția articolului, consiliul asociației a luat măsuri pentru remedierea lipsurilor.

● *Asociația sportivă Metalul Tîrgoviște mulțumește ziarului pentru critica justă din numărul 4525, care se referă la indisciplina unor boxeri. Pentru a îndrepta această stare de lucruri, consiliul asociației sportive a pus accent pe educarea membrilor secției de box și a eliminat din secție pe sportivul W. Kleir.*

● Materialul *„Zece zile prin cabanele din Bucegi"* se referea, printre altele, la faptul că marcajele sînt necorespunzătoare, că la unele cabane nu se găsesc truse medicale etc. Întreprinderea regională a stațiunilor balneo-climaterice cu sediul în Sinaia ne-a răspuns următoarele: *„Cele relatate de ziar corespund realității. Majoritatea indicatoarelor de pe traseele amintite în articol au și fost montate. De asemenea, s-au înființat două puncte sanitare de prim ajutor la cabanele Zănoaga și Babele".*

● „Avem magazin, dar...", *așa s-a intitulat articolul apărut sub semnătura prof. C. Săvinescu din Piatra Neamț. Întreprinderea comerțului cu ridicata din Bacău, care aprovizionează cu materiale și echipament sportiv magazinele din regiune, ne informează că în momentul de față toate unitățile ei sînt aprovizionate din belșug cu săniuțe, patine, mese pentru tenis și șah etc. În continuare, se arată că Întreprinderea va face tot ce este posibil pentru a aproviziona magazinele sale cu articole sportive de sezon.*

În fiecare zi ne sosesc la redacție numeroase răspunsuri prin care cei criticați ne comunică măsurile luate pentru lichidarea lipsurilor semnalate. Mai sînt însă consilii ale asociațiilor și cluburilor sportive, antrenori și sportivi care nu răspund criticilor făcute de ziar. Printre cei care nu ne-au răspuns se află clubul sportiv Steaua București (din luna iunie), consiliile raionale UCFS Tr. Severin, Bîrlad, consiliul regional Hunedoara (din luna iulie), clubul sportiv Rapid București, Federația romînă de natație, C.S.M. Reșița (din luna august), clubul sportiv Progresul București (din luna septembrie) etc.

Sperăm că de data aceasta răspunsurile nu vor mai întîrzia...

MICROFOILETON

IARNA PE LAC

Herăstrău, a doua jumătate a lunii decembrie 1964. Apă puțină, pomi dezgoliți, frig... Nimeni nu se mai plimbă, nimeni nu mai iese cu barca pe lac. Nici n-ar putea. Herăstrăul a scăzut cu vreo doi metri și pe alocuri e înghețat. În cluburi n-au mai rămas decît marangozii care, la căldura sobelor de tuci, repară de zor caiacurile și schifurile stricate. Unele ciocnite astă-vară, altele sparte în toamnă. Din neatenție, din grabă, din joacă. De către seniori, de către juniori — nu contează: clubul plătește!

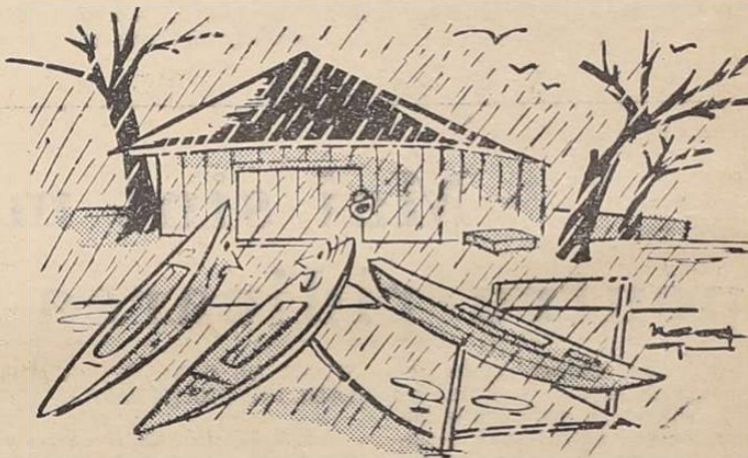
Deci, ca în fiecare an, se repară. Perore, simpluri, dublouri. De la Voința, de la Metalul, de la Olimpia — de peste tot. Cu ce se repară? Cu orice, numai cu ce trebuie nu. Din lipsă de cuie de aramă, de clei rece și de alte materiale. În rest, toate bune. Se reamenajează debarcaderele și vestiarele, hangarele strălucesc de curățenie, iar ambarcațiile stau frumos în rasteluri, așteptînd noul sezon nautic.

Doar cîteva staruri, iole și snaipuri au rămas afară. Unde anume? Păi, vorba lui Pristanda: două la Clubul școlar, patru la Progresul, trei la Metalul... Că stau afară n-ar fi nimic. Acum nici nu plouă, nici nu ninge. A plouat însă astă-toamnă și toate aceste veliere s-au umplut cu apă. Că s-au umplut, iar n-ar fi nimic. Toată lumea știe că pentru a avea o barcă bună trebuie s-o mai umpli din cînd în cînd cu apă. Să n-o ții însă... o lună, două, că se umflă prea tare și plesnește. Ceea ce la noi nu este cazul, deoarece apa din starurile și iolele amintite a înghețat tun...

În rest, cum spuneam și la început, toate bune pe lac. În fața clubului Voința oamenii I.C.A.B.-ului construiesc un nou ponton, hangarele de pe Herăstrău strălucesc de curățenie, iar ambarcațiile stau frumos în rasteluri în așteptarea noului sezon nautic. Doar cîteva schifuri și giguri de la Școala sportivă de elevi nr. 2 și Clubul sportiv școlar stau afară. Că stau afară, n-ar fi nimic. Acum nici nu plouă, nici nu ninge. Și chiar dacă s-ar întîmpla așa, n-are cum să le strice. S-au stricat pînă acum deajuns...

Ei, dar nu vine ea primăvara? Comenzi speciale, deplasări la Reghin și iar avem bărci noi! Ce rost mai are atunci ca niște biete prelate să acopere aceste și mai biete bărci aruncate la întîmplare, sub cerul plumburiu de iarnă?

T. VASILE

— Ah, ce mi-aș dori o pînză!
— Să pleci în larg?
— Nu. Să mă învelesc!

Desen de Neagu Rădulescu